Hansabund.

Írta: *Dr. Varró István.*

A Hansabundot a nagy német gazdasági haladásnak mértföldjelzői közé kell sorozni. Az emberi szolidaritás megnyilvánulásának ez a példaképe oly impozáns, akár csak pl. maga a német vegyi ipar, vagy az Abbe-alapítás vagy a német szakszervezeti mozgalom.

Megalakulásának az oka az agrárizmus túltengése és túlkapásai. Ez bírta oly nagyarányú egyesülésre a német ipar és kereskedelem egészét. Régen volt már az az idő, amidőn a Németbirodalomban az agrár lakosság volt a túlnyomó. Bár akkor sokan hangsúlyozták, hogy ez örökké így fog maradni, akárcsak pld. ma, nálunk, mégis az utolsó népszámlálás azt mutatja, hogy az agrár lakosság ma már alig egyharmada a német összlakosságnak. A mezőgazdaság távolról sem tudja fedezni a birodalom élelmiszerszükségletét. Ezt a szükséges behozatalt az ipar és kereskedelem fedezi. A vidéki, mezőgazda lakosság 40 %-a adóköteles, míg a városi, iparos lakosságnak 60 %-a. A porosz állam 1907-ben a városi lakosságtól 169 millió márka jövedelmi adót, a mezei lakosságtól pedig csak 54 milliót vett be.

Egyenes adókból Poroszország ipartól és kereskedelemtől több mint háromszor annyi adót vesz be, mint a földmívelő lakosságtól. A mezőgazdaság az óriási népesedési többletet ellátni, eltartani nem tudja. A kivándorlás az egyetlen út, amelyre a lakosság plusát terelni tudja, míg az ipar és kereskedelem már is jobban gondoskodik a lakosságszaporulatról.

Az olyan birodalomban, amelyben a mezőgazdaság, dacára kitűnő intenzitásának, a lakosságnak csak egyharmadát, az ipar és kereskedelem pedig annak több mint felét foglalkoztatja, ott, ahol az egyenes adóknak egynegyedét fizeti a mezőgazdaság, ellenben háromnegyedét az ipar és kereskedelem, ott a politika nem uralhatja örökké a nagybirtokosokat. Ott be kellett látni az iparos világnak, hogy végre tenni kell valamit. És tettek is.

Aki 1909 június 12-én jelen volt azon az emlékezetes gyűlésen, amelyen a Hansabund megalakult, olyan elementáris kitörését láthatta a lelkesedésnek, amilyen csak világtörténeti jelentőségű pillanatokban szokott eldördülni.

A szövetség megalakult, a lelkesedés heve helyet adott a köznapi szorgos munkának, amelyet azonban a szilárd alapon álló Hansabund most már komolyan irányít.

Fő irányító-eszméi körülbelül a következők:

A Hansabund abból indul ki, hogy a modern állam csak úgy virulhat, ha gazdasági politikájának vezéreszméje és szilárd alapja minden foglalkozási ág egyenjogúságának elve. Ezért tehát igyekszik odahatni, hogy a Németbirodalomban ipar és kereskedelem gazdasági jelentősége alapján az őt megillető egyenjogúságot nyerjen úgy a törvényhozásban, mint pedig az állami igazgatásban. Odatörekszik, hogy az ipar és kereskedelem jogos érdekei nemcsak a törvények és rendeletek meghozása, azaz kibocsátása alkalmával, hanem azoknak végrehajtásakor is figyelembe jöjjenek. Oda igyekszik továbbá hatni, hogy az egészséges fejlődés és a külföldhöz való viszonyra nézve egyaránt káros egyoldalú agrárius demagóg irány megtöressék.

Ezen alapelveinek keresztülvitelében a Hansabundot az az általános gondolat vezérli, hogy esetleg felmerülő ellentétek alkalmával a nemzeti érdekeket kell feltétlenül minden ipari érdek elé helyeznie.

Kizárólag azokat az érdekeket támogatja és védi, amelyek közös érdekei iparnak és kereskedelemnek.

A Hansabund tehát nem politikai párt, mert tagjai bármely politikai irányzathoz tartozhatnak, hanem gazdasági egyesülés, amelynek politikai programmját fentebb vázoltuk.

Ami tevékenységének részleteit illeti, a Hansabund felemeli szavát és a cselekvés terére lép az *állami életben,* ha különös kedvezményben részesül valamely kereseti ág anélkül, hogy azt a közjó kívánatossá tenné. Követeli minden alkalommal, hogy szabad mozgás biztosíttassék kereskedelemnek és iparnak, hogy szükségtelen rendeletekkel állami és közigazgatási hatóságok beavatkozásaikkal mozgásában ne akadályozzák. Harcol azért az elvért, hogy a polgári egyenjogúság érdekében minden állami állás kizárólag a pályázók személyes rátermettsége és minősítésére való tekintettel töltessék be. Követeli uton-utfélen a közigazgatás egyszerűsítését, a községi önkormányzat önállósítását és függetlenítését.

A *pénzügyi politika* terén főirányelve az állami terhek igazságos megosztása valamennyi keresetág közt. (Emlékezetes magatartása a Reichsfinanzreform alkalmából). A *közlekedésügyi politikában* követelményei a vízi és szárazföldi útvonalak alapos javítása és kibővítése, a bel- és külföldi vasúti, posta és táviródíjszabásoknak a jogosult érdekeknek megfelelő mérséklése.

A *kereskedelmi és ipari politika* körébe eső kívánságai a következők: Kereskedelmi szerződések kö-

tésénél azt követeli, hogy a mezőgazdasági és ipari érdekek igazságosan mérlegeltessenek, miért is oda hat, hogy a kebelében egyesített érdekkörök véleménye idejekorán meghallgattassék. Figyelmet fordít az egészséges kiviteli politikára is.

A *szociálpolitika* terén oly törvényhozást követel, amely tekintettel van úgy munkás, mint munkaadó közös jogosult igényeire és nem bürokratikus, amely tekintettel van az állam versenyképességére a világpiacon. Mivelhogy a Hansabund iparnak és kereskedelemnek csak közös érdekeit szolgálja, egyes kereseti ágak külön követeléseit, nevezetesen alkalmazott és munkaadóéit figyelembe nem veszi.

Végül nagy súlyt fektet a Hansabund arra, hogy ipar és kereskedelem jelentőségét illetőleg a lakosság széles rétegeiben világosság terjesztessék. És mindezek — és ez a fődolog — nemcsak jelszavak. Mindez valóra váltatik. Mindez akarat, szent, komoly akarat.

A Hansabund megalapítói eleve tisztában voltak avval, hogy működésüknek nem lesz máról holnapra látszatja. Másfél esztendő múlt el megalapítása óta és bajosan lehetne ma azt állítani, hogy a Hansabund már is, íme, ezt és amazt a kézzel fogható eredményt érte el. Csak azt lehet megállapítani, hogy nagy munkát végzett. Eddig főmunkássága a szervezés terén tapasztalható, mind szélesebb és mélyebb a falanx, melyet felölel és szorosabbá válik az összekapcsoltak összetartozandósága. A pompásan szerkesztett röpiratok és kommünikék milliói lepik el a nagy német birodalmat és szemlátomást terjed, mélyed a Hansa prestigezse. *A* legkisebb esemény sem kerüli el figyelmét, legyen az akár lokális, akár országos, akár birodalmi érdeket érintő. Megmozdul a laperdő, eleinte csak susog, majd sistereg, végül dübörög és üvölt a közvélemény. A német iparos és kereskedő lassan ébredezik, de ha egyszer teljesen talpára állott, beláthatatlan perspektívák nyílnak meg a ma még sok tekintetben mesterségesen visszaszorított Németbirodalom számára.

És mi a tanulság mindebből Magyarországra? Nem sok éleselméjűség kell hozzá, hogy mindenki levonhassa a maga számára.